

С Т А Н О В И Щ Е

от професор доктор Величка Иванова Милина

Военна академия “Георги. С. Раковски”

Относно: дисертационен труд за присъждане на научната степен “доктор на науките” в професионално направление 9.1. Национална сигурност, научна специалност Административна сигурност

Автор на дисертационния труд: д-р Николай Станев Проданов

Тема на дисертационния труд:

“ДЪРЖАВНА ТАЙНА 1948 – 1989 Г. И АКТУАЛНИ ПРОБЛЕМИ НА
КЛАСИФИЦИРАНАТА ИНФОРМАЦИЯ: БЪЛГАРСКИЯТ ОПИТ”

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури за защита на дисертационния труд, определено със Заповед № РД-16-014 от 28.02.2020 г. на Ректора на Шуменски университет “Епископ Константин Преславски”

Съответствие на ЗРАСРБ: В комплекта документи по процедурата е представена Справка, че са изпълнени минималните национални изисквания според разпоредбите на Закона за развитието на академичния състав в Република България (чл.26) и на Правилника за неговото прилагане за научна степен “доктор на науките” в Област 9. Сигурност и отбрана, Професионално направление 9.1. Национална сигурност.

1. Актуалност и значимост на разработвания научен проблем

Дисертационният труд на д-р Николай Проданов предлага анализ, оценка и възможни решения на един от най-актуалните и все по-значими проблеми на управлението на системата за национална сигурност - за ефективния модел на защита на класифицираната информация.

Вече почти две десетилетия съвременното комуникационно и информационно общество поражда нови предизвикателства пред нормативното регулиране на чувствителната сфера на класифицираната информация. Информацията днес е основен ресурс, практически във всички сфери на обществото и въпросите за нейното притежаване, контролиране, защита са ключови за устойчивото им функциониране и в последна сметка за националната сигурност.

Всички компетентни и заинтересовани страни, имащи отношение към темата са съгласни, че работещият модел за защита на класифицирана информация трябва да се базира на ясна ценностна система, дефиниране на принципите и стандартите, определяне на параметрите и разписване на процедурите за работа с нея. За съжаление, обаче, действащият у нас Закон за защита на класифицираната информация трудно може да бъде оценен като ефективен. Тази констатация убедително се потвърждава от факта, че досега той е претърпял една поправка и 45 изменения и допълнения.

В този смисъл, актуалността и значимостта на оценявания дисертационен труд е предположена още с формулирането на темата на работата, посветена на изследване на характеристиките и параметрите на системата за защита на класифицираната информация в България, в контекста на актуалните предизвикателства и при запазване на традицията, като се отчитат историческите “добри практики” в нейното функциониране.

Респектира заявената от д-р Николай Проданов сериозна научна амбиция не само да идентифицира и анализира тези динамични и сложни проблеми на националната сигурност, но и да формулира конкретни предложения за

ефективен модел на защита на класифицираната информация у нас.

2. Оценка на научните резултати

Представеният дисертационен труд е завършено, самостоятелно проведено научно изследване, което има сложен интердисциплинарен характер и убедително демонстрира експертните знания на своя автор по теория на сигурността, право, система за защита на националната сигурност, най-нова история, политическа история и история на националното законодателство.

Изследването е много добре концептуализирано. Обектът и предметът на цялостния анализ в дисертационния труд са коректно дефинирани. Целта е операционално и детайлно формулирана като последователен отговор на три произтичащи един от друг въпроса/проблема, които рамкират изследователското поле: 1) възможно ли е днес да се използва теоретичния и практически опит, натрупан у нас в сферата на защитата на държавната и служебна тайна; 2) желателно ли е той да се ползва; 3) да се формулират във възможно най-конкретен вид аспектите и посоките, в които това може да се прави. Така, още на този етап на работата, д-р Проданов е предположил нейната практико-приложната насоченост - обстоятелство, което високо оценявам.

И в трите си съставни части, изследователската цел е категорично постигната чрез последователното и убедителното решаване на обособените пет изследователски задачи. Те са така дефинирани, че описват алгоритъма на съпоставителен структурен анализ на модела на системата за защита на класифицираната информация в периода на тоталитарния политически режим и след демократичните промени. На тази база авторът прави своите изводи, оценки и предложения по темата на изследването.

Изложението, което представя пълноценно развитие на темата, е структурирано в четири глави, като във всяка от тях авторите тези са обосновани, а изводите аргументирани. Специално отбелязвам частта в работата озаглавена “Изводи и предложения (вместо заключение)”, която

определям като най-силната, най-креативната и с много висок потенциал за практическа приложимост. Направени са предложения за Промени в системата за класифицирана информация, които сериозно са обосновани в основните глави на работата.

3. Оценка на приносите в дисертационния труд

Постигнатите от д-р Николай Проданов резултати в дисертационното изследване, демонстрираните висока експертиза, способност за научен анализ и креативно мислене съответстват на критериите за претендираната научна степен.

Приемам самооценката на автора на дисертационния труд за постигнати седем научни приноса и ги определям като изцяло негово лично дело и резултат от самостоятелни научни търсения.

Като най-значими постижения в изследването, главно заради практико-приложния им потенциал оценявам:

- направеното по 23 авторови критерии съпоставяне между модела на защита на държавната тайна в тоталитарния период и сега действащия модел за защита на класифицираната информация у нас
- структурирането на конкретни предложения за промени в националната система за защита на класифицираната информация, основаващи се на ценностна аксиоматика от три стълба: разумни количествени рамки; ефективност и автономност от конкретни вътрешносистемни цели и задачи; да не пречи на реализацията на правата на човека и нормалния живот на обществото
- формулираните три дискуссионни идеи, обвързани с евентуалното ползване на позитивен опит от системата за защита на държавната тайна в НРБ
- дефинирането на външните и вътрешните фактори с ключово въздействие върху системата за защита на класифицираната информация през отделните периоди на нейното развитие
- обосноваването на отделните периоди и етапи в развитието на

системата за опазване на държавната тайна

- идентифицирането и структурирането на актуалните ключови проблеми пред националната система за защита на класифицираната информация в България

4. Критични бележки и препоръки

Нямам критични бележки, които да повлияят на положителната ми оценка на дисертационния труд.

Това, което прави специално впечатление в работата е не просто заявената, а защитената личната позиция и съпричастност към проблемите на защитата на класифицираната информация у нас. Може би затова текстът е много четивен и убедителен. Препоръката ми е да бъде публикуван, може и като книжно тяло, но непременно в електронен вариант, за да стигне до широк кръг читатели. Заслужава да бъде преведен и публикуван на английски език, на първо време например в www.academia.edu

5. Заключение

Представеният дисертационен труд отговаря на изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България и Правилника за неговото прилагане.

Като оценявам достойнствата на постигнатото, давам положителна оценка на дисертационния труд на тема “Държавна тайна 1948 – 1989 г. и актуални проблеми на класифицираната информация: българският опит” и изказвам съгласието си на Николай Станев Проданов да бъде присъдена научната степен “доктор на науките” в професионално направление 9.1 Национална сигурност.

Член на журито:

проф. Величка Милина